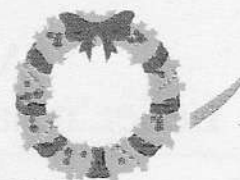

VÅLERENGA HISTORIELAG

Et organ for
Vålerenga Historielag

Mer gammelt enn nytt

November/Desember 2002

Årgang 5 nr. 3/4

Fotoutstillingen 2002

i

Konfirmantsalen på Prestegården

Lørdag 30. november kl. 12.00 – 16.00

Søndag 1. desember kl. 12.00 – 16.00

Utstillingen inneholder et stort utvalg av bilder fra Vålerenga i "gamle dager" og fram til i dag, og vi har stadig nye og interessante fotos.

Det er mulig å bestille bilder – og har du gamle fotos, kan vi avfotografere dem. Egen avdeling for idretten – som i tillegg til unike bilder - også presenterer gamle filmkutt fra 1930-åra.

Salg av jubileumsboka

"Vålerenga – bydel med sjel"

Salg av historielagets kalender for 2003.

Salg av kaffe og vafler.

VELKOMMEN !

Historielagets kalender 2003 side 8

Av innholdet i dette nr.
nevner vi:

Lederen har ordet	2
Invitasjon til boklansering!	3
Vålerenga – Bydel med sjel	4
Kværner Brug før 1853	6
Historielagets kalender 2003	8
Møtereferater	9-10
Praktiske opplysninger	11

Leder'n har ordet!

Innspurten

Begivenhetene står i kø på Vålerenga denne høsten. Kirka har nettopp feiret sitt 100-års jubileum 8 heile dagar til ende. VIF var ikke snauere enn å vinne NM i fotball igjen. Vi gratulerer begge! Og hvilken pressedekning dette har fått. Derfor er det jo hyggelig at historielaget også kan være med å markedsføre bydelen på sin måte med bok.

I de siste månedene har laget virkelig fått føle hva det vil si å gi ut bok. Vi var glade da redaktøren ble ferdig med sin jobb tidlig på høsten, riktignok noe forsinket. For sikkerhets skyld valgte vi å utsette pressekonferansen til midten av november. Da oktober gikk mot slutten, forsto vi at dette ikke var mulig. Forlaget mente det var lurt av oss å utsette ytterligere et par uker, og 27. november ble valgt som en passende dag. I og med at årets fotoutstilling også er blitt utsatt i påvente av boka, fant vi ut at helga etter 30. november og 1. desember ville være siste frist for å påkalle medlemmenes oppmerksomhet før den store julestria setter inn for fullt.

Grunnene til forsinkelsene var for det første at redaktøren trengte mer tid enn planlagt. Det måtte vi bare tåle, for det er jo innholdet som er viktigst når en skal gi ut bok. Det andre som tok mye tid, var tilpassinga av bildene til teksta. Vi hadde masse bilder fra arkivet vårt, så det var bare å velge og vrake. Et firma som skulle scanne bildene, skaffet oss imidlertid mye bry. Da vi fikk bildene derfra, var de verken systematisk nummererte eller store nok til at vi kunne se hva som var hva. Bokgruppa måtte derfor legge ned et stort arbeid på å finne ut av dette.

En lørdag gikk med til å lage ei spennende forside på boka. Forsida skal jo selge boka, og den skal derfor være både iøynefallende, innbydende og representativ for innholdet. Bokgruppa dro derfor til Bærum for å få til dette sammen med hun som står for designet på boka. Imponerende var det i hvert fall for oss å se hvordan moderne metoder på data gjør dette mulig på en rask og grei måte. Og vi fikk det til, det ble ei fin forside.

Vi mener denne boka blir sånn som vi har ønsket

oss. Den blir full av flotte bilder, en del også i farger. Her er historie om hvordan bydelen oppsto, og morsomme og alvorlige fortellinger av folk som er oppvokst her. Historielaget har fått til ei praktbok om Vålerenga som bydelen aldri før har hatt. Dette er styret stolte over.

På vegne av styret vil jeg benytte anledningen til å takke alle som på en eller annen måte har bidratt til denne boka. En spesiell takk til Anne Teppen og Knut Roar Westbye som har vært våre uunnværlige støttespillere i bokgruppa. Arbeidet som er lagt ned der, har vært helt avgjørende for at vi har kommet i land med dette bokprosjektet.

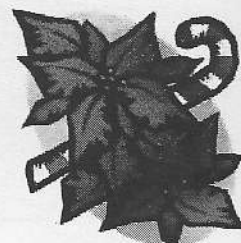
Så får vi håpe at dere som skal lese og kikke i boka, også setter pris på den. Årets julegaveide er i hvert fall snart klar. For de som trenger en mindre julehilsen til noen, er 2003-kalenderen fra historielaget klar. Den er delvis viet idretten fordi den organiserte fotballen på Vålerenga kan feire 100-års jubileum, og fordi VIF fyller 90 år.

Så krysser vi fingrene og håper at trykkeriet klarer den siste biten med boka. Klarer de det, har vi gleden av å invitere dere som er medlemmer til mottakelse i konfirmantsalen på Vålerenga prestegård. Der vil dere få muligheten til å sikre dere så mange eksemplarer dere vil. Den er også i salg i bokhandlene rundt om i landet, men ved å kjøpe den direkte av historielaget vil dere i større grad være med på å støtte laget økonomisk. Det vil vi selvfølgelig sette stor pris på.

God jul og godt nytt år til dere alle!

Styret i Vålerenga Historielag

Even Haugseth

Vi har den glede å invitere!

Jubileumsboka

”VÅLERENGA – Bydel med sjel”

ligger nå ferdig til utgivelse og salg, og vi har i den forbindelse gleden av å invitere historielagets medlemmer til en festlig sammenkomst.

Onsdag 27. november 2002 kl 1800

Konfirmantsalen på Prestegården

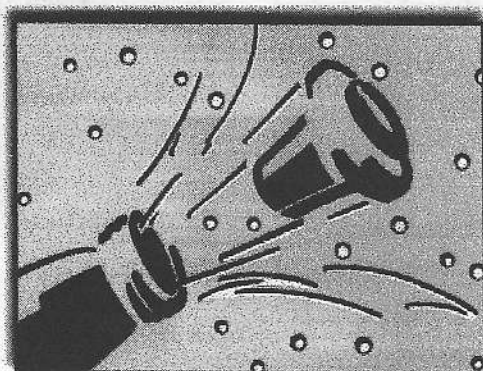
Her vil vi presentere boka og de menneskene som har stått bak dette store prosjektet.

Det skal også inviteres en del gjester som har tilknytning til oss som historielag.

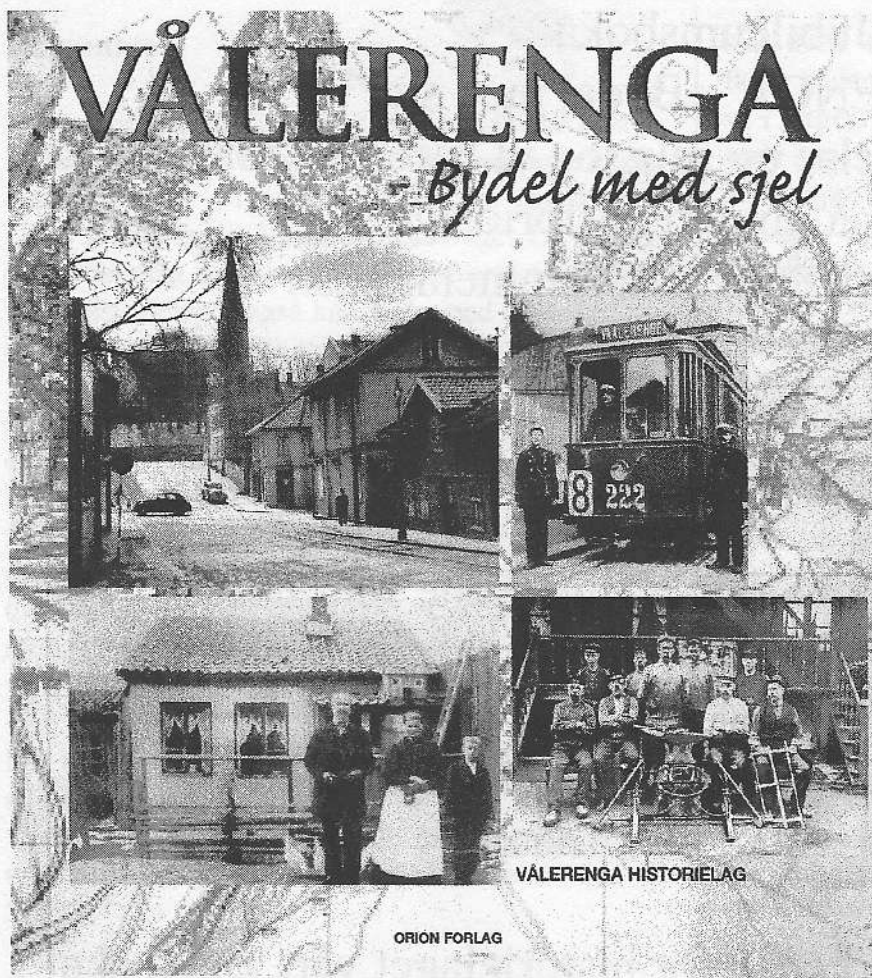
Dette er virkelig en merkedag for historielaget vårt, og vi skal markere den på flere vis.

Vi skal ha god underholdning – sang og musikk – direkte knyttet til Vålerengas sjel, og det blir bevertning (med noe attåt!).

Vel møtt til en festkveld!

Vålerenga – Bydel med Sjel!

Dette er boka om sjela på Vålerenga.

Åpenhjertig, uhøytidelig og humoristisk fortalt. Bydelen som har hatt kameratskapet, idretten og dialekta som sitt varemerke og er kjent også utenfor landets grenser.

Vålerenga var ikke bydelen der palassene ble bygd, eller der hvor riksmålsfolket og nullskatteyterne slo seg ned, og ingen på Vålerenga savnet dem heller! Livet ble levd i enkelhet, ofte med bannord og en liten tår over tørsten. Ingen var bedre enn andre på Vålerenga. Var det noen som mistet fotfestet, så var det alltid noen som rakte fram hånden...

Sjelen er der ennå. Vålerenga historielag har nå blankpusset minnene. Med frodige skildringer tas vi med rundt i bydelen og får bekreftet at har man engang vært "vål'enggutt eller -jente", så er man det for alltid. Boka er full av bilder som tar oss med til

hverdagslivet, butikken på hjørnet og til den trivelige trehusbebyggelsen som politikerne forsøkte å rive.

Vi kan vel med hånda på hjertet si at Vålerenga Historielag her presenterer årets julegave til alle med hjertet på Vålerenga!

Boken koster kr 399,- pr. stk (+ evt. porto)

Men det meste står der ennå!

Boka kan bestilles hos Vålerenga Historielag på følgende adresser/telefonnr.

E-post: vaalerenga.histlag@c2i.net
Even Haugseth, tlf. 22 57 01 66
Laila N. Christiansen mobil 92 21 61 21

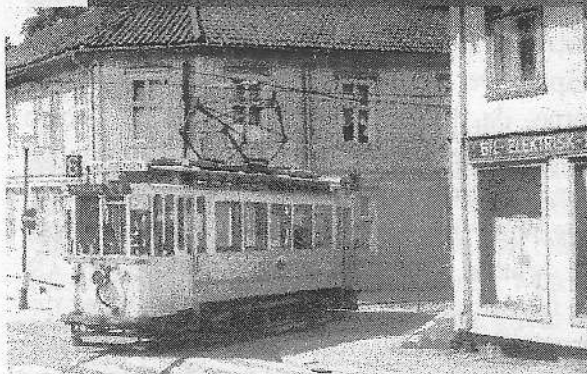
Vålerenga Historielag
Hedmarksgata 2
0658 Oslo

Ved skriftlig bestilling, husk navn og adresse!
Boken er også for salg hos alle bokhandlere.

Vålerenga – Bydel med Sjæl!

Den sjette oktober 1876 åpnet Kristiania Sporveistrafikaktieselskab sine tre første sporvognslinjer i Kristiania. Vognene ble trukket av hester. Alle linjene hadde felles utgangspunkt på Stortorvet; ei linje gikk til Holmensbyen, ei til Vestbanen og ei til Oslo (Gamlebyen). I 1878 ble Oslo-linja forlenget til St. Halvards plass, og det ble bygget ei ny linje til Grunerløkka. Fra 1880 ble de fire linjene slått sammen til to gjennomgående linjer.

På verdensutstillingen i Berlin i 1879 demonstrerte den tyske ingeniøren Werner von Siemens et lokomotiv som gikk med elektrisk strøm. Dette ble betraktet mer som et leketøy enn som et framkommiddel, men det skulle få stor betydning. Fra tidlig på 1890-tallet ble det bygd elektriske sporveier i en rekke byer i Europa. I Kristiania åpnet Aktieselskapet Kristiania Elektriske Sporvei sine to første linjer 3. mars 1894.

TRIKKEN TIL VÅLERENGA

Ikke alle er så heldige å ha et så godt ettermål i bydelen som trikken. Grunnen er nok at den hadde stor betydning for mange. Det ble lettvin å komme seg til og fra byen. Trikken ble personert på Vålerenga i 1968 etter å ha preget gatebildet i vel 68 år.

LINJA TIL VÅLERENGA BYGGES

I 1899 bygget Kristiania Sporveistrafikaktieselskab sine tredje og fjerde elektriske linjer som de begynte å bygge linjene til Kampen og Vålerenga, begge som grenselinjer fra Oslo-linja. Siste hestetrukket sporvogn gikk gjennom byen gate 14. januar 1900.

Vålerengalinja tok av fra Oslo-linja i krysset mellom Oslo gate og Skovveigata og gikk via Skovveigata gate, St. Halvards gate, Enebakkveien og Vålerengas gate til endestasjonen i Enderudgata. Linja var enkeltsporet med motspør. Det mest fotograferte motspøret nå ha vært det i Vålerengas mellom nummer 21 og 25.

ENDRINGER FRAM TIL NEDLEGGELSEN

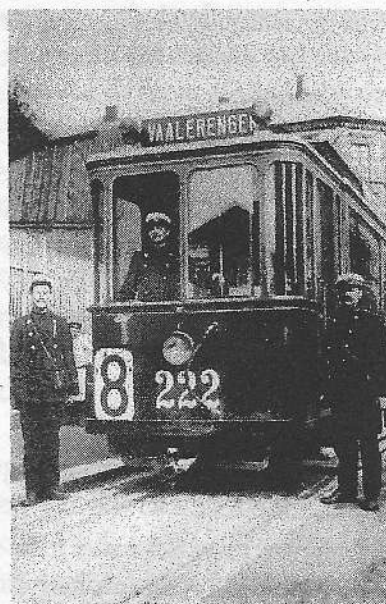
14. november 1915 ble strekningen fra Oslo gate fram til Justitspladsen dobbeltsporet. Den gjenværende strekningen til linjas endepunkt i Enderudgata var fortsatt enkeltsporet med et motspør i Vålerengas ved Ingeborgs gate.

Den åttende november 1921 ble sporet forlenget fra Enderudgata gjennom Sæviensveien og Enderudgata til den nye vegkryssingen som var under oppføring. Dette sporet ble kun benyttet til bus- og utkjøring av vogner, og var ikke beregnet for passasjertrafikk.

Den åttende februar 1923 ble endelig hele Vålerengalinja dobbeltsporet ved at sporet i Strømsveien og St. Halvards gate nåd til Justitspladsen ble tatt i bruk. Fra samme dato gikk annerledes vogner på linje 7 helt til Bryn. Disse vognene trafikkerte den ferdige strekningen av Østereisbanen fram til Bryn og var derfor «Østereisbanens».

Den tiende november 1926 fikk linja nytt endepunkt i et ny skole ved Enderud. Skolela til utfor byens i Østre Alen.

I 1956-57 ble det gjort store endringer på Galsberg. St. Halvards gate ble smalt med over en meter og utbygging.

Linje 8 til Vålerenga. Bilde fra Oslo Sporveier.

Mange av oss smaltet nok godt når vi fikk Synnøve Findens karamellrim på brødskriva som barn. Kjempegodt var den. Eller kanskje husker vi at bestefar spiste pultest som Synnøve hadde laget. De små glassene med det gode innholdet og den blonde seterjenten på lokket, hørte hjemme på mange frokostbord.

I dag ser vi gjerne Synnøve Finden figurere rett opp på Best på Oslo Børs-tavellen i avisene. Vi kan også velge mellom mange forskjellige melisprodukt av merket Synnøve i kjøletisken når vi går i matbutikk. Det er tydelig at denne bestiften virkelig er på offensiven i kampen mot den store konkurrenten Tina Norske Meierier.

Ikke mange av oss er klar over at det var ei ung dame ved navn Synnøve Finden fra Sogn som startet dette lille eventyret sammen med sin venninne Pernille Holmen – en bakgård på Vålerenga.

Forfatteren Tor Edvin Dahl er heimobarn av Pærlille, og er i dag eier av denne eiendommen i Bahmarks gate. Han er også medeier i Synnøve Finden ASA. La oss høre hva han har å fortelle:

SYNNØVE FINDEN OG OSTEFABRIKKEN PÅ VÅLERENGA

Tor Edvin Dahl

Før i 1926 investerte fru Busd, som drev en kolonialforretning i Møllergata, min tversoner, Pernille Holmen, på barna. Med på barna var en annen av kolonialdamaens sønner. Hun skjedde i en av franske næringsforretninger, var strettet på og het Synnøve Finden.

Synnøve Finden kom fra Vik i Sogn, en liten gård uten ved og med en veggende solst som varde fribidde til vesten av fjella – og vesten forover. Hun hadde flyttet en – først til Strømgate for å undanne seg til lærerarbeid, senere til Oslo, der hun fikk arbeid.

Gitt var hun ikke liten. Ikke hadde hun utseende til det heller, hun var ikke spesielt høy, men deriblant knytt, med mangler, sin arverevne. Kanskje trekk. Noen var flau og bløt, det man kalte en kolonialdame.

Ette Finden og Holmen var kristelige, ikke svært kristelige. De kom i snille. Noen dager senere banket Synnøve

Finden på hos Pernille og Eiv Holmen. Hun ville flytte inn.

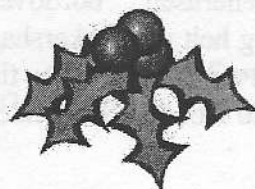
Synnøve Finden hadde en drøm. Hun hadde tenkt seg over hvite smilende ører som ble laget mange steder. Verdt å se på polstret. Den ble laget av gamle gjenstander og ikke klesrester, slapper og annet skrott.

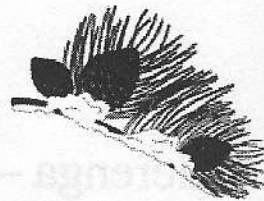
Etten til da hadde Pernille Holmen hatt en helt annen idé. Hun ville være en egen kake. Hun var enkle og frøyl, med en datter, som hun hadde en for penger, for på penger.

Det var lange tider i Norge, med arbeidsløshet overalt, ikke minst i byene. De startet i mai 1929. Lito fikk de ikke, så de ble klippede ut av i mange små kroker. De hadde gjenstander Behn overlevert i Drammensgata. Det var ikke mer enn et kaldt rom i et lort mennesken kjeller. Ruten av bygget var null og tynsligst. Opprinnelsen var datter Synnøve Finden laget ostene. Pernille Holmen hadde gitt og regnet raskt og sterkt. Sammen gikk de rundt til kolonialforretninger i nab-

Gode historier, bilder og små anekdoter i en skjønn blanding – akkurat slik Vålerengas sjæl kan beskrives!

Argang 5 nr. 3/4

Kværner ved Loelven før 1853

*Historielagets kasserer, Bjørn Granlund, er alltid på utkikk. Etter noe gammelt. Og, han finner stadig små og store skatter. Som da han fant ei lita unnse-
lig bok på en av sine mange runder. Boka ble tryk-
ket i et opplag på 310 eksemplarer i 1953, og vår
lykkelige kasserer fikk tak i eksemplar nr. 309!*

*Boka er meget interessant, og vi vil i "Mer Gam-
melt enn Nytt" gjengi flere av kapitlene. Boka er
skrevet av O. Delphin Amundsen, utgitt til Kværner
Brugs hundreårs jubileum i 1953.*

Middelalder –

Kampen i Ryenbergene og ved Kværner år 1200

Kong Sverre satt i Oslo med sine birkebeinere. Da fikk han bud om at en hær samlet seg mot ham. – Han hadde pålagt bøndene leding. Men over denne var det blitt megen knurring. Bøndene reiste seg i flokk, - fra Svinesund, på hele Romerike og i Vestfold. Det ble et voldsomt slag rundt Oslo og en av de største krigsbegivenheter her. Slag sto på isen, på Frysja og i Ryenbergene, - de som steilt faller ned mot Kværner. Fra Sverres Saga gjengir vi utdrag av hva denne sier om tildragelsene her:

"En mann kom farende og sa at en hær var kommet østfra over Langemosen (vel myrene ved Lange-
rud), og frem på Ryenberget. (De har vel passert
Kværner på veien opp). Kong Sverre talte til hæren
som da sto på isen. "Det er mitt råd at vi skal søke
mot den hær som ligger her like innpå oss oppe på
Ryginaberg, før bondemugen kommer over oss fra
alle sider". Kongen bød Pål Belte og hans sveit av
opplendinger å ta sine ski og gå opp i fjellet ovenfor
dem og se hvor stor hær de hadde. De gjorde så og
for opp på berget i øst, forbi bøndene. Det var falt
meget sne, skiføret var godt, men så vondt å gå at
en nesten ble borte om en kom utenfor veien. Pål og
hans menn fikk tidender å se da de kom opp på ber-
get. Fra Gjelleråsen, nordover langs Frysja
[Akerselven] og helt ut til Akershagen så det ut som
landet flommet av menn. Pål for tilbake så fort som
mulig og brakte Kongen disse tidender. Han var da

kommet opp til Martestokker [Galgeberg] og nå
søkte hans merke og spissen av hæren opp etter
kjøreveien, men andre klatret opp en bakke som
var så bratt at man godt kunne stå på kne med den
ene for, mens man sto rett på den annen. Bøndene
ropte hærrop, løp frem på berget og brukte sine
skuddvåpen. Det falt dem lett å bære våpen på bir-
kebeinerne, da de sto så meget høyere.... Veien
var ikke bredere enn at fire eller fem kunne gå
jevnsides, og dertil bratt. Birkebeinerne fikk man-
ge sår og noen falt. De greide ikke å komme opp,
de så at de ikke kunne stå imot, og de flyktet. De
som sto fremst løp ned på dem som sto lenger ne-
de i berget, og de kom ned på sletten den ene rul-
lende over den annen. Bøndene forfulgte dem ikke
da, fordi de så at birkebeinernes hovedstyrke nå
søkte opp mot berget. På Ryenberget falt 18 av
birkebeinerne, alle var hirdmenn, og mange ble så-
ret....."

Hæren ble så trukket tilbake igjen til Martestok-
ker, hvor kongssønnene Sigurd Lavard og Haakon
ble lagt igjen under sitt merke for å passe på at
bøndene i Ryenbergene ikke skulle falle hæren i
ryggen. Kamper utviklet seg så ved Frysja og ute
på isen, hvor Tunsberg-mennene ble slått på flukt.
Da bøndene i Ryenbergene så dette, ville de kom-
me til hjelp:

- "De egget da hverandre innbyrdes og stevnet
ned berget. Men Sigurd Lavard dro mot dem. Det
lå da en dalsenkning mellom dem [vel nåværende
Enebakkvei]. Der i dalen traff de sammen. Det ble
en hard kamp. Birkebeinerne hadde fire hundre
menn, men bøndene nesten tyve hundre. Bøndene
søkte fast frem så birkebeinerne ble overmannet
og flyktet ned gjennom byen og videre ut på isen,
mens bøndene gjorde seg til gode i byens vertshu-
ser, men ble senere totalt slått og fordrevet fra Os-
lo....."

Se dette er hva sagaen forteller fra Ryginaberg og
Kværner i det år 1200. Det er ikke meget, men lo-
kalkjente folk vil lett kunne følge kampens gang

Kværner ved..... forts.

her i Kværners nærmeste nabolag og på Kværners grunn. Hvis man gjør jordfunn av pilespisser, spydodder eller skjoldbuler ved gravning i Ryenbergene, kan de kanskje skrive seg nettopp fra denne birkebeinernes kamp her for 750 år siden.

"Volin Mylnu"

Sneen lå dyp her da, og sagaen hadde ikke grunn til å nevne kvernhuset, selv om det da hadde ligget her. Men ett hundre år senere får vi sikkert vite om en mølle her. Ved sin kroning ga Kong Håkon Magnussøn store gaver til sin kapellkirke, Mariakirken i Oslo, og i hans bekræftelse av disse gaver – brev av 22. juni 1300 – heter det bl.a.: "... þar med hafum ver gefet þeim ævenlega mylnu þa med lyckiunni er ver hafdum væit herra Amunda logmanne oc Birni syni hans mædan oss likade, oc þann lutan i siarbudum er Agmund gryfla atte."

(..... hermed har Vi gitt kannikene ved Mariakirken den mølle ved (Hospitals)løkkene som vi tidligere hadde gitt Amund lovmann og Bjarne (Bjørn) sønnen hans....og den delen i sjøboden som Agmund gryfla eide.)

Etter de lokale forhold og tidsforholdene for øvrig må vi ha lov å anta at denne møllen må ha ligget ved Loelven, sannsynligst ved Kværner, og at vi her har det første spor av mølledriften som vi nå kan følge gjennom 550 år her på stedet, inntil den måtte vike plassen for større industrianlegg.

Underlagt Mariakirken har dennes kanniker sikkert brukt møllen både til kornmaling til eget husbehov og til maling av det korn som i store mengder kom inn hvert år som avgift av deres store jordegods.

Neste gang vi møter møllen her, er i Biskop Eysteins Jordebog (Den Røde Bog), som er en fortegnelse over det geistlige gods i Oslo Bispedømme omkring år 1396. Her finner vi følgende mystisk utseende notis:

"Voline alt gengo af .x m^s. pe. En nw saam veer pet sialfuer. Mylno tæighin millium Volini kuærn ok Æitiulstada fengom veer j skifteno af qummunene"

Dette noteres under biskopstolens jordgods, og viser at Voline (Vaalen gård, som ga Vålerengen sitt navn) og som kannikene nå besiktiget, da var kommet fra Mariakirken over til bispestolen, og at en kvern ved Vaalen har gitt navn til Mølleteigen som strakte seg helt opp til Etterstad. Men denne teigen var først ved (make?)skifte med (Klostrets) kommune (munkenes felles bordhold) kommet over i bispestolens eie.

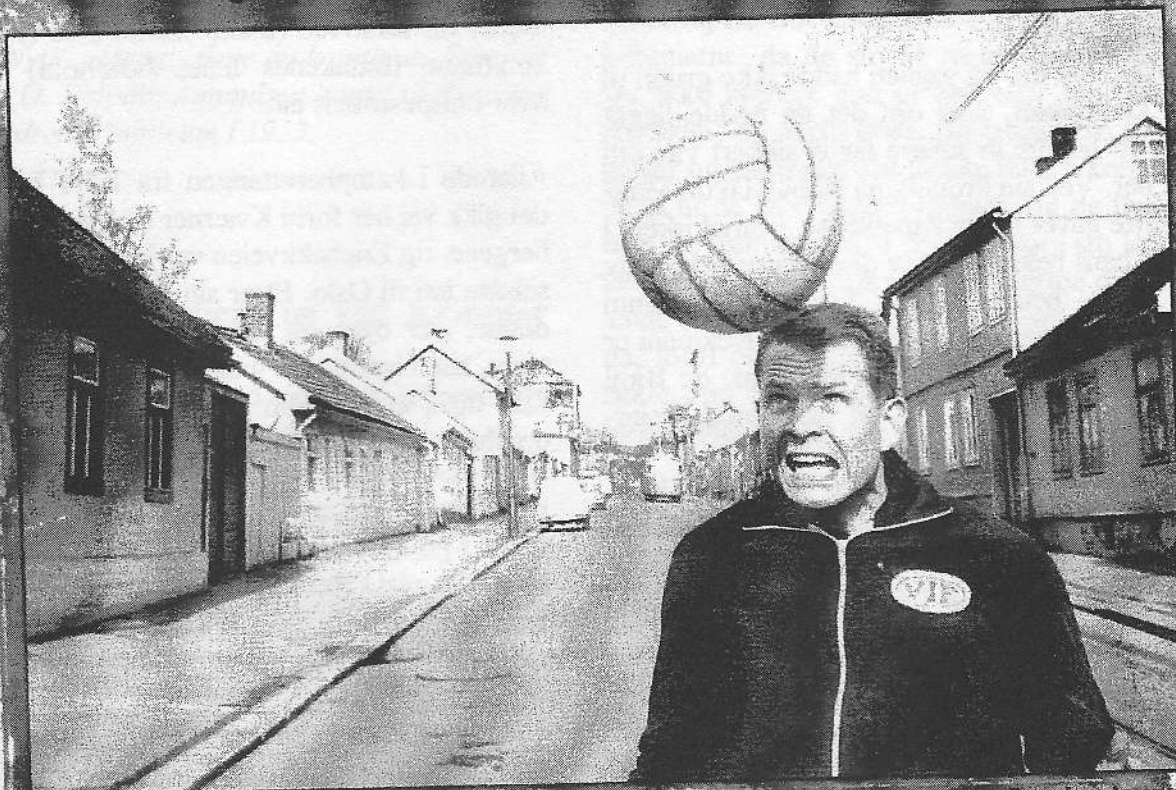
Allerede i kampberetningen fra 1200 hører vi at det gikk vei her forbi Kværner opp gjennom Ryenbergene, og Enebakkveien var lenge en hovedferdselsåre inn til Oslo. Etter sin beliggenhet både ved denne, nær byen og spesielt dettes geistlige sentrum, har bispestolen ganske sikkert hatt møllen i drift også ut gjennom 1400- og 1500-årene, selv om det ikke er bevart opplysninger herom.

Flere kapitler følger i neste nr.

Oluf Adelsten Onsum
Grunnlegger av Kværner Brug

Vålerenga Historielags Kalender 2003

Emar Bruho-Larsen

Foto: Ivar Aaserud

VIF-Klanan synger "Året rundt med Vålerenga" - vil du også være med året rundt? Kjøp historielagets flotte kalender!

Kalenderen koster kr 60,- pr. stk (+ evt. porto)

Kalenderen kan bestilles hos Vålerenga Historielag på følgende adresser/telefonnr.

E-post: vaalerenga.histlag@c2i.net
Even Haugseth, tlf. 22 57 01 66
Laila N. Christiansen mobil 92 21 61 21

Vålerenga Historielag
Hedmarksgata 2
0658 Oslo

Kalenderen kan også kjøpes på:
Fyrstikktorvet Bok og Papir
Hos "Såpa" Knutsen Frisør på Galgeberg
Kafe Eno
Interbok Tøyen, Tøyensenteret

Kalenderen kan også kjøpes med egen logo, kontakt Bjørn Granlund, tlf. 22 68 34 05

Ved skriftlig bestilling, husk navn og adresse!

Medlemsmøte 9. september 2002

Historielagets leder Even Haugseth ønsket de mange frammøtte velkommen til nok en aktiv periode i historielagets regi.

Arbeidet med utgivelsen av jubileumsboka går for fullt, men på grunn av forsinkelser "her og der", må den opprinnelige datoen for pressekonferansen endres fra oktober til november måned.

Kalenderen for 2003 er ferdig trykt.

Foredragsholder på medlemsmøtet denne kvelden var **Svein Andersen**, som fortalte om sin oppvekst ved Hausmannsbrua under og etter krigen, med Akerselva som lekeplass og med en rekke originaler fra området som inspirasjonskilder i hverdagen. Han kunne by på mange artige historier hvor folk som kanskje ikke levde på livets solside var aktører. For eksempel om jenta som for første gang skulle handle på polet, og ikke helt visste hva hun skulle kjøpe – men kjekt forlangte ei halv flaske pølster!

Best var nok historien om den forsiktige og forsagte ektemannen Lorang. Han og kona bodde i en leilighet i 3. etasje i en av murgårdene i området. Kona Gunvor hadde som hobby å ominnrede stua med visse mellomrom, noe som ikke var helt lett da en stor eiketreskommode med svingte bein, ikke lot seg flytte på uten hjelp av stor muskelkraft. Det kunne ikke Lorang by på, han var liten, tynn og svak og måtte ha hjelp til flyttinga, noe han fikk av Hanser'n. Det var ikke lite som skjedde under den flyttinga, stadig tilgang på "styrkedråper" gjorde ikke jobben lettere og til slutt endte det med at stortåa til Lorang nesten ble knust av kommodebeinet. Historia som utspant seg på legevakta gikk over alle grenser, og møtedeltakeren lo uhemmet da Hanser'n og Lorang trodde at en stor hvit tablett som lå i et vaskevannsfat var ei pille mot smerter og med mye strev ble puttet i Lorang, men faktisk var det et såpestykke til å sterilisere vaskevannet med. Den stakars Lorang som bodde i tredje med utedo i bakgården og med en gipset og vond stortå, fikk et aldeles forferdelig magesjau og forbannet både kommoden, kona og Hanser'n!

De godt over 50 møtedeltakerne avsluttet en meget vellykket kveld med "Vålerengas beste vafler" og kaffe.

Björg Staal
Ref.

Tegning av Thomas Sandnæs

Medlemsmøte 11. november 2002

Tross kulde og mørke – Bydelshuset ble nok en gang målet for historieinteresserte når Vålerenga Historielag inviterte til åpent medlemsmøte. Om lag 55 personer var møtt fram for å høre Grethe Flood fortelle om "Sykehusvesenet i Kristiania".

Det var en meget blid og opplagt foredragsholder, som fra første stund fanget tilhørernes oppmerksomhet. Ved hjelp av overhead ble vi loset gjennom helsevesenets historie i hovedstaden.

I middelalderen hadde byen hospitaler som tok seg av gamle, syke og fattige, mens kongen og kirken hadde eldrehospital for sine egne i eller ved Oslo. Et spedalskhospital var plassert utenfor tettbebyggelsen – ikke for å helbrede de syke, men hvor de kunne oppbevares uten fare for å smitte den øvrige befolkningen.

I Fransiskanerklosteret under Ekebergåsen var både alter og senger for "syge, saare og fattige" i samme rom – et slags "hospital".

I 1537 ble klosteret ødelagt av brann og ble i 1538 omdannet til stiftelsen Oslo Hospital, byens hovedhospital. Grethe Flood kunne fortelle rystende historier om uhygieniske forhold på de ulike lasarettene og sykestuene i byen. Blant annet ble det sagt at rommene pasientene lå på ble gjort rent en gang i året, sengetøy ble aldri skiftet, folk lå i sitt egne skitne tøy fra de kom til de ble sendt ut igjen. Om de ble friske? Ja det kan man bare lure på.

På midten av 1700-tallet ble det etablert hospitaler, lasaretter og fattighus over alt, blant annet i Fjerdingen, Rådhusgata og Pipervika. Byens Civile sygehus ble realisert i 1810, og i 1826 ble sykehuset overdratt til "Rigets hospital", Rikshospitalet.

I et referat som dette kan vi ikke få med oss alt som ble sagt, men vi kan konstatere at forholdene for de uformidlede og fattige ikke var de beste.

Behandlingen av de sinnsyke var forferdelig, og mye basert på gammel overtro – som for eksempel at kvinner ble sinnsyke av kjærlighetssorg! De ble oppbevart i "dårekister" og "døllhus", og menn og kvinner i samme avdelinger uten faglig tilsyn. Under lufting ble de ofte påsatt tvangstrøyer, for ikke å forårsake uro.

I 1892 ble det nedsatt en byggekomité for opprettelse av Ullevaal sykehus. Meningen var å samle all sykehusdrift i ett sykehus – og Ullevaal sykehus ble åpnet i 1903.

Etter foredraget ble det orientert om framdriften av boka, og at den nok blir presentert den 27. november. Da blir medlemmer og gjester invitert til en festlig sammenkomst. Fotoutstillingen blir 30.11. – 01.12. i Konfirmantsalen på Prestegården

Björg Staal
Ref.

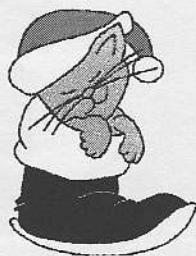

Barnlig vinterstemning – Gerd, datter av Omar og Sigrid Johannessen på Gladengen ca 1925.

Møtekalenderen

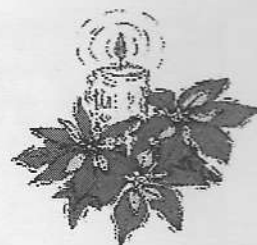
På grunn av tidspress, har vi ikke fått satt opp noen møtekalender for 1. halvår 2003. Men, som vanlig vil vi sende ut invitasjon til møtene en drøy uke på forhånd.

Møtekalenderen vil selvsagt komme tilbake i neste nr. av "Mer gammelt enn Nytt"

Styret og arbeidsgrupper i Vålerenga Historielag

Leder: Even Haugseth
 Nestleder: Bjørn Arild Gjerdalen
 Kasserer: Bjørn Granlund
 Sekretær: Bjørg Staal
 Styremedlem: Laila N. Christiansen
 Varamedlem: Arne Mustad Sørensen
 Varamedlem: Unni Granlund

Arbeidsgrupper i historielaget:

Utgivelse av bildekalender:

Kontakt: Even Haugseth tlf. 22 57 01 66

Fotogruppe – fotografering, innsamling og avfotografering av bilder:

Kontakt: Bjørn Granlund tlf. 22 68 34 05

Idrettsgruppe – prosjekt om bydelens idrettsmiljø

Kontakt: Bjørn Arild Gjerdalen tlf 90 91 92 50

Intervjugruppe – intervju interessante mennesker

Kontakt: Bjørg Staal tlf. 22 61 40 33

Medlemsavisa vår

Kontakt: Laila N. Christiansen tlf. 22 67 46 75

Vålerenga Historielag på internett:

epost: vaalerenga.histlag@c2i.net

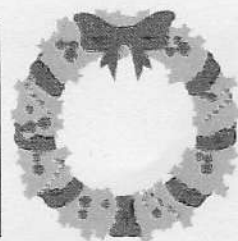
hjemmeside: <http://home.c2i.net/vaalhist>

Årgang 5 nr. 3/4

Et organ for
Vålerenga Historielag

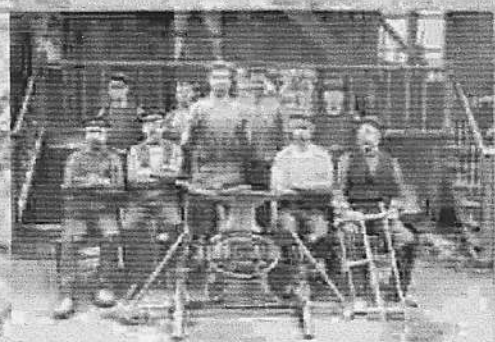
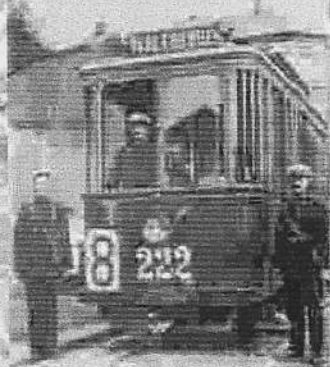
Vålerenga Historielag
Hedmarksgata 2
0658 Oslo
E-mail: vaalerenga.histlag@c2i.net

VÅLERENGA

Bydel med sjel

Årets Julegave!!

VALERENGA HISTORIELAG

ORION FORLAG

Boka kan bestilles her:
E-post: vaalerenga.histlag@c2i.net
Tlf.: 22 57 01 66 Even Haugseth
Tlf.: 22 68 34 05 Bjørn Granlund

Pris:
Kr 399,-
+ evt. porto

